קנא: שואל פרק שלשה ועשרים שבת

שימסין. שלא יסרים מממת מוס הסדין והכריס: **קושרין אם הלחי.** של מת שהיה פיו הולך ונפתח קושרין את לחייו כדי שלא יפתח פיו יותר: **ולא שיעלה.** להסגר ממה שנפתח דהיינו מזיז אבר אלא שלא לעשות: **ומלוי לך.** ממון: **ועודך כידך.** עודך כרשותך קודם שתמות: **שמעלה.** דהוה ליה בזוה: **גמ' ואמר לו אין סכין.** אלמא דבר האסור לטלטל אסור לסוך: **קרקע בקרקע מיחלף.** כלומר ההוא גלא משוס טלטול הוא אלא משוס אשויי גומות ואע"ג דמרחץ רלפת אבנים הוא וליכא למיחש לאשויי גומות מיחלף מיהא בקרקע אחר: **כל גרגי המס לאתויי מאי.** דלא תגן: **כלי מיקר.** שמביאים קרירות כגון זכוכית: **ואף שלמה אמר בחכמתו.** שכריסו של מת נופחת ונבקעת: **זה חוט השדרה.** שהוא כמין חבל ולבן ככסף: **זו אמה.** שהוא מעין של תולדה כמו גולות מים (יהושע טו): **זה פרש.** שנופל לתוך פיו: **כחגים.** כתענוגים: **מתני' אין מעצמין.** את עיניו בשבת אפילו אחר יציאת הנפש דמזיז בו אחר: **שופך דמים.** כדמפרש בברייתא בגמ' שבטוהם מועט מקרב מיתתו: **גמ' ואותו בשני גודלי רגליו.** עולרן באלבעותיו: **וחפכם.** לשון מיותכם: **אריה אבי תרי לא נפיל.** להורגן כדכתי' ומורתכם תרי וכתיב על כל חיה האתן ואפי' תרי: **כדרמי בר אבא.** דנקנסה עליו מיתה ונדמה לתרי בבהמה: **נמשל.** מי שהיה מושלת בו בידוע שבבהמה נדמה: **עשה.** לדקה: **עד שאסה מולא.** למי לעשות: **ומלוי לך.** ממון: **ועודך כידך.** עודך כרשותך קודם שתמות: **לא זכות.** לא דבר לזכות בו שבולם עשיריס: **ולא חובה.** לאמן לב ולקפון יד: **על מדה זו.** שלא יבא לידי עניות דדבר המזומן הוא לבא לו עליו לו על בנו לו על בן בנו: **ונתן לך רחמים.** שתרחם על הבריות: **זו פרחם.** המלא שהוא חלב ומלהיר) יותר מכל הפרלוף: **זה חוטם.** שהוא תואר פני אדם: **זו נשמה.** כדכתיב בר אלהים נשמת אדם (משלי כ): **הלסתות.** לחייס: **ושבו העבים.** תשבת עיניס יצא ויכסה המאור אחר שיראה בבכיה בזקנותו מתמת תשות כח ולרות רבות עליו: **מרוחם.** מאור עיניס: **אפילו מליא.** כחלא בעיניו כמכחול גדול: **כאכיסנא של גרדלי.** כוכב של גרדיים אינשובל"ש בלע"ז: **אוקומי.** (ב) המאור מוקים שלא יתשיך יותר ממה שהוא: **מאי קמ"ל.** הכא דאמר אפי' כאכיסנא דגרדלי: **אנים.** עב: **מכוחלא.** עץ שהוא מכנים בשפופרת ונוטן בעיניו וקורין לו מכחול: **מיכלא ושיורא.** מיכול בגיס ושיורין הדמעה: **של בכי.** מתוך אכל ולרה: **שימתין** אקושרין את הלחי לא שיעלה אלא שלא יוסיף (ג) וכן קורה שנשברה סומכין אותה בספסל או בארוכות המטה לא שתעלה אלא שלא תוסיף: **גמ'** (ד) והאמר רב יהודה אמר שמואל מעשה בתלמידו של רבי מאיר שנכנס אחריו לבית המרחץ ביקש להדיח קרקע אמר לו אין מדיחין לסוך קרקע אמר לו אין סכין (ה) קרקע בקרקע מחלפא מת בקרקע לא מיחלף כל לאתויי מאי לאתויי הא דת"ר מביאין כלי מיקר וכלי מתכות ומניחין על כריסו כדי שלא (ו) תפוח ופוקקין את נקביו כדי שלא תיכנס בהן הרוח ואף שלמה אמר בחכמתו (ז) עד (ח) שלא ירתק חבל הכסף זה חוט השדרה ותרוץ גולת הזהב זה אמה ותשבר כד על המבוע זה הכרס ונרוץ הגלגל אל הבור זה פרש וכן הוא אומר (ט) וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם אמר רב הונא ואמרי לה אמר רב חגא אלו בני אדם שמניחין דברי תורה ועושין כל ימיהם כחגים אמר רבי לוי אמר רב פפי א"ר יהושע לאחר שלשה ימים כריסו נבקעת ונופלת לו על פניו ואומרת לו טול מה שנתת בי: **מתני'** אין (י) מעצמין את המת בשבת ולא בחול עם יציאת נפש (כ) והמעצים עם יציאת הנפש הרי זה שופך דמים: **גמ'** תנו רבנן המעצמו עם יציאת הנפש הרי זה שופך דמים משל לנר שכבה והולכת אדם מניח אצבעו עליה מיד כבתה תניא (כא) רשב"ג אומר הרוצה שיתעצמו עיניו של מת נופח לו יין בחוטמו ונותן שמן בין ריסי עיניו ואוחז בשני גודלי רגליו והן מתעצמין מאליהן תניא רשב"ג אומר תינוק בן יומו חי מחללין עליו את השבת דוד מלך ישראל מת אין מחללין עליו את השבת תינוק בן יומו חי מחללין עליו את השבת (כב) אמרה תורה חלל עליו שבת אחד כדי שישמור שבתות הרבה דוד מלך ישראל מת אין מחללין עליו כיון שמת אדם בטל מן המצות והיינו (כג) דא"ר יוחנן (כד) במתים חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות ותניא ר' שמעון בן אלעזר אומר תינוק בן יומו חי אין צריך לשומרו מן החולדה ומן העכברים אבל עוג מלך הבשן מת צריך לשומרו מן החולדה ומן העכברים שנאמר (כה) ומוראכם וחתכם יהיה כל זמן שאדם חי אימתו מוטלת על הבריות כיון שמת בטלה אימתו אמר רב פפא (כו) נקיטינן אריה אבי תרי לא נפיל הא קא חזינן דנפיל ההוא כדרמי בר אבא דאמר רמי בר אבא (כז) אין חיה שולטת באדם עד שנדמה לו כבהמה שנאמר (כח) אדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו אמר רבי חנינא (כט) אסור לישן בבית יחידי וכל הישן בבית יחידי אחזתו לילית ותניא רשב"א אומר עשה עד שאתה מוצא ומצוי לך ועודך בידך ואף שלמה אמר בחכמתו (ל) וזכור את בוראיך בימי בחורותיך עד [אשר] (ש) לא יבואו ימי הרעה (לא) אלו ימי הזקנה והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ אלו ימי המשיח שאין בהם לא זכות ולא חובה ופליגא דשמואל (לב) דאמר שמואל אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד שנא' (לג) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ תניא ר' אלעזר הקפר אומר לעולם יבקש אדם רחמים על מדה זו שאם הוא לא בא בא בנו ואם בנו לא בא בן בנו בא שנאמר (לד) כי בגלל הדבר הזה תנא דבי ר' ישמעאל גלגל הוא שחוזר בעולם א"ר יוסף נקיטינן האי צורבא מרבנן לא מיעני והא קא חזינן דמיעני אם איתא דמיעני אהדורי אפתחא לא מיהדר אמר לה רבי חייא לדביתהו כי אתי עניא אקדימי ליה ריפתא כי היכי דלקדמו לבניך אמרה ליה מילט קא לייטת להו אמר לה קרא קא כתיב כי בגלל הדבר הזה ותנא דבי ר' ישמעאל גלגל הוא שחוזר בעולם תניא (לה) ר' גמליאל ברבי אומר (לו) ונתן לך רחמים ורחמך והרבך (לז) כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמין עליו מן השמים (לח) עד אשר לא תחשך השמש והאור זו פדחת והחוטם והירח זו נשמה והכוכבים אלו הלסתות ושבו העבים אחר הגשם זו מאור עיניו של אדם שהולך אחר הבכי אמר שמואל האי דמעתא עד ארבעין שנין הדרא מכאן ואילך לא הדרא ואמר רב נחמן האי כוחלא עד ארבעין שנין מרווח מכאן ואילך אפילו מליא (לט) כאכיסנא דגרדאי אוקומי מוקים ארווחי לא מרווח מאי קא משמע לן דכמה דאלים מכוחלא טפי מעלי ר' חנינא שביבא ליה ברתיה לא הוה קא בכי עלה אמרה ליה דביתהו תרנגולתא אפיקת מביתך אמר לה תרתי תכלא ועיורא סבר לה כי הא דאמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן קצרתה (מ) שש דמעות הן שלש יפות ושלש רעות של עשן ושל בכי ושל

עין משפט נר מצוה

סג א מיי' פכ"ו מהל' שבת הלכה כ סמג לאוין סט טוש"ע א"ח סימן שיא סעיף ז:

סד ב מיי' פ"ל מהלכות אבל הלכה ה סמג עשין כ טוש"ע יו"ד סי' שלט סעיף ח:

סה ג סמג עשין עט:

סו ד מיי' פ"כ מהלכות תפילה הלכה ח:

סז ה מיי' פי' מהלכות מתנות עניים הל"ב (יומא עגדים פ"ט הל"ח) טוש"ע יו"ד סימן רמז סעיף ג:

תורה אור השלם

1 עֹר אֲשֶׁר לֹא יִרְקַח חֻבָּל וְכֶסֶף וְזָהָב גֻּלַּת הַזָּהָב וְהַשָּׁבֹר כַּד עַל הַמַּבּוּעַ וְגֹרֶן הַגַּלְגַּל אֶל הַבּוֹר: קהלת יב ו

2 הֲגִנִּי גֹעֵר לְבָם אֵת הַזֶּרֶע וְרִיתִי פֶרֶשׁ עַל פְּנֵיכֶם פֶּרֶשׁ חַגֵּיכֶם וְנָשָׂא אֶתְכֶם אֵלָיו: מלאכי ב ג

3 בַּמֵּתִים חָפְשִׁי כְּמוֹ חֲלָלִים שׁכְבֵי קֶבֶר אֲשֶׁר לֹא זְכַרְתָּם עוֹד וְהֵמָּה מִיָּדְךָ נִגְזָרוּ: תהלים פח ו

4 וּמוֹרַאֲכֶם וּחַתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם בְּכֹל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׂ הָאֲדָמָה וּבְכָל דְּגֵי הַיָּם בְּיֶדְכֶם נִתָּנוּ: בראשית ט ב

5 וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין נִמְשַׁל כַּבְהֵמוֹת נִדְמּוּ: תהלים מט יג

6 חֹבֵר אֶת בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְּרוֹתְתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה וְהִגִּיעוּ שְׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵין לִי בָּהֶם חֵפֶץ: קהלת יב א

7 כִּי לֹא יֶחְדַּל אֶבְיוֹן מִקֶּרֶב הָאָרֶץ עַל כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ לֵאמֹר פָּתֹחַ תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לְאָחִיךָ לְעֲנִיֶּךָ וּלְאֶבְיֹנְךָ בְּאַרְצֶךָ: דברים טו יא

8 נָתוֹן תִּתֵּן לוֹ וְלֹא יֵרַע לְבָבְךָ בְּתִתְּךָ לוֹ כִּי בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֶׂךָ וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ: דברים טו י

9 לֹא יִדְּכֵךְ בְּדֶרֶךְ מְאֵרָה מִן הַחֹרֶם לְמַעַן יָשׁוּב יְיָ מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים וְרִחַמְךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ: דברים יג יח

10 עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְהַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים וְשֻׁבוּ הָעֲבִים אַחַר הַגָּשֶׁם: קהלת יב ב

גליון הש"ס

גמ' קרקע בקרקע מיחלא. סס' ; לעיל דף כט ע"ב ושי' בהיקפות סס ד"ה נגירה:

מוסף רש"י

אמר לו אין מדיחין. דלמא אתי לאתויי נומות (לעיל מ:), נקיטינן. מסורת מתמיטינו שורין ה:). לא יחדל. מצות לעולם, אלמא יש עניו: ושמירות. ש"מ נחמות שנת:אלו הענייתים ולא יהיה מעמו עוד (זכריה יד) לא לימות המשיח מתנגלו, שכן מן העולם היה, אלא כן חדל ך אמנין (לעיל מג:). יחדרו עלך שואל

מסורת הש"ס

(א) לעיל מג., (ב) לעיל מב. (ג) מקבת אמר לא. (ד) (גי' הערוך לון מתמצין כו' וכל המתמן כו' פירוש מומתין עיני המת לאחר המיתה כדי שלא יהיו עיניו פתוחות כענין שנאמר ויוסף ישים ידו על עיניך ע"כ ושי' לעיל דף עז: מתמצין לכו מתמצין מנן לו מעמצין וכו' ומאמר ע"כ כרוך דעשות הוא שהקדימו כדפוס ל' קודם למ' בנמצה ובגרייתא דהכא) וגם בהרא"ם דהסל אמנם בריי"ף והרא"ם הגיהסא בנמצה ובגרייתא) על נתן המ' קודם לל' וכ"ל בנמצה שבמנמיות ובפי' הרב ומאמ המרי"ש לון מתמצין כמו עולם עיניו כו'), ה) כפ"י אותה ר"ש בן אלעזר. ו) (יומא פה:), ז) לעיל ל. (עדה סה: ע"ש), ח) (עי' פרש"י בעיונינן ה. ד"ה והאמר מיהו ע"ש), ט) (מבהדין נא: ע"ש), י) ברכות לד: (לעיל סב. ספחים סח. מבהדין נא: נט., כ) (תוספתא דכ"ק פ"ע), ל) (ביקא לב: ע"ש), מ) (גי' הערוך כתמצא), נ) (מדר"ג ממ"ח), ס) (מפ"ק:).

הגהות הב"ח

(א) גמ' שלא יהא חקות: (ב) רש"י ד"ה אוקומי. מוקים המאור שלא:

לעזי רש"י

אינשובל"ש (אינשובל"א). הקורות שאלהן מחובר השתי.

רבינו חננאל

לוראילו דברי ר"מ נסבייה בדוך גרדה בפרק כירה בענין דברים של (חול) (קדש) אסור לאומרם (בלה"ק) (בלשון חול) אלא אם הוא לאפרושי מאיסורא, בענין זה שא"ר מאיר לתלמידיו אין מדיחין ואין סכין בלשה"ק, אבל הרואה ששכין ומדיחין המת לא יחיד הדחה וסיכה בקרקע, ולפיכך התיר ר"מ הדחת המת וסיכתו ולא גזר סיכת המת והדחתו מפני סיכת מרחץ והדחתו. כל צרכי המת. כלל זה להביא הא דת"ר מביאין כלי מיקר וכלי מתכות ומניחין לו על כריסו בשבת שלא תפוח, ופוקקין נקביו בשכל שלא תיכנס בהן הרוח, ואף שלמה אמר בחכמתו עד אשר לא ירתק חבל הכסף וכו', ופשוטה היא. אין מאמצין את המת בשבת וכו'. פי' מאמצין סוחמין את עיני המת. ת"ר המאמץ עם יציאת נפש אפילו בחול הרי זה שופך דמים משל לנר שכבה וכו'. תניא ר"ש בן אלעזר אומר תינוק בן יומו חי מחללין עליו את השבת שעומד ומשמר שבתות הרבה. דוד מלך ישראל מת אין מחללין עליו את השבת לפי שכטל מן המצות. והיינו דא"ר יוחנן מאי דכתיב במתים חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות.

ו) נראה דחסר כאן מיטות ושיין לגא דמקטינן כאן כגמ' וכאמר ר"מ"ש מעשה בתלמידו של ר"מ.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com